

Šľachtiteľský program plemena oxford down

Úvod šľachtiteľského programu

Šľachtiteľský program a šľachtenie plemena oxford down vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení vyhlášky č. 49/2015 Z. z., Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, Rozhodnutím Komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, Rozhodnutím Komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh; Rozhodnutím Komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, Rozhodnutím Komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, Rozhodnutím Komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootechnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Tento šľachtiteľský program je zároveň vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootechnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“). Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobými stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je súbor systematických opatrení a zámerov, vrátane zaznamenávania údajov, selekcie, plemenitby a výmeny plemenných zvierat a ich zárodočných produktov, ktoré boli navrhnuté a realizované s cieľom zachovať alebo posilniť želané fenotypové a genotypové znaky a vlastnosti v rámci cieľovej chovnej populácie. Na základe tohto šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ predmetného plemena. Chovný cieľ sa stanovuje prostredníctvom chovateľských metód, ktoré sú definované pri hodnotení kontroly úžitkovosti.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby mal

nadväzovať na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Polojemnovlnové mäsové plemeno vyšľachtené v Anglicku. Typické veľkým telovým rámcom, širokým chrbtom a mohutným hrudníkom. Končatiny sú kratšie a veľmi pevné. Ovce aj barany sú bezrohé. Hlava a končatiny sú čierne, vlna je biela. Plemeno je veľmi odolné, nenáročné, vhodné najmä pre oplôtkový systém chovu s jarným bahnením. Jahňatá sú najčastejšie odchovávané spolu s matkami na pastve, pričom priemerný denný prírastok (ďalej len „PDP“) hmotnosti dosahuje viac ako 300 gramov. Pastevný výkrm jahniat možno uskutočňovať do vyššej živej hmotnosti (40 - 45 kg). Jatočná výťažnosť jahniat je často nad 50 %.

Úžitkové vlastnosti

Ovce tohto plemena boli dovezené na Slovensko z Dánska v roku 1996. Živá hmotnosť dospelých baranov je 95 - 130 kg a bahníc 85 kg a viac. Striž potnej vlny je u baranov 5 kg, u bahníc 3,5 - 4,5 kg, sortimentu B, B/C a výťažnosti 55 - 60 %. Plodnosť sa pohybuje v rozmedzí 130 až 160 %. Živá hmotnosť jahniat vo veku 100 dní dosahuje 30 – 35 kg. V stanici výkrmnosti a jatočnej hodnoty v Nitre dosiahli jahňatá plemena oxford down v roku 1997 priemerný denný prírastok hmotnosti 460 gramov a jatočná výťažnosť bola 52,92 %.

Populácia plemena oxford down na Slovensku nie je veľmi početná a jeho stavy stagnujú. Pre svoju odolnosť by si však zaslúžilo väčšiu pozornosť chovateľov. Plemeno v otcovskej pozícii je vhodné k úžitkovému kríženiu v mäsovom programe so všetkými domácimi plemenami.

Postup šľachtenia plemena

Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba, so zámerom aby parametre úžitkovosti u nás chovaných oviec plemena oxford down sa čo najrýchlejšie približovali a vyrovnali parametrom ktoré sú uvádzané v plemennom štandarde. Šľachtenie je založené na výbere geneticky najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie týchto geneticky najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti. Získané dáta sa v budúcnosti pri dostatočne početnej populácii môžu využiť na výpočet odhadu plemenných hodnôt.

Rýchlejší genetický pokrok predpokladá vyššiu intenzitu selekcie. Genetický vývoj populácie je týmto spôsobom zabezpečovaný hlavne výberom plemenných baranov. Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov v EU.

Plemenný štandard a chovný cieľ plemena oxford down chovaných v SR

Hlavné ukazovatele:

Ukazovateľ		oxford down
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Veľký telesný rámec, široký chrbát, mohutný hrudník, veľmi pevné končatiny. • Ovce veľmi odolné, nenáročné. • Polojemnovlnové plemeno, s bielou vlnou, hlava aj končatiny sú čierne. • Ovce aj barany sú bezrohé.
	<i>Chovný cieľ</i>	Špecializované plemeno. Vlnovo-mäsový až mäsovo-úžitkový typ.
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Vlnovo-mäsový až mäsový úžitkový typ. Prioritné zameranie: produkcia ťažších jatočných jahniat z pastevného výkrmu po jarnom bahnení.
	<i>Chovný cieľ</i>	
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	75 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	90 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	110 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	130 kg
*Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	55 kg
**Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	70 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	85 kg
PDP do 100 dní jahničky	<i>Plemenný štandard</i>	0,250 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,300 kg
PDP do 100 dní baránky	<i>Plemenný štandard</i>	0,290 kg
	<i>Chovný cieľ</i>	0,350 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	27,1-33,0 µm sortiment B, BC
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	140 %
	<i>Chovný cieľ</i>	170 %

*hmotnosť jahničiek do 1 roka musí byť minimálne 2/3 živej hmotnosti bahníc

**uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok, do 1 roka musí mať baran minimálne 2/3 živej hmotnosti aukčného barana